

primul tur virtual

la moară la Păvăluță

al unei mori românești

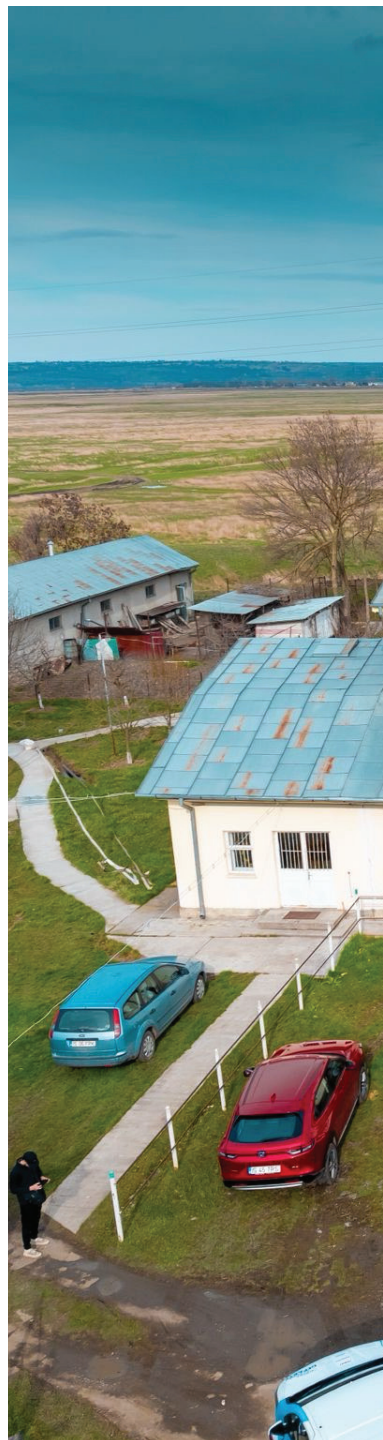

Povestea unui loc care nu a vrut să piară

În satul Probota, nu departe de Prut, se ridică o moară care nu a fost niciodată doar un utilaj sau o afacere. A fost o punte între generații. A fost locul unde s-au strâns familii întregi, unde s-au spus povești, unde s-au măcinat grâne și destine.

Aceasta este povestea care stă la baza proiectului Moara Culturală, un proiect ce încearcă să salveze memoria unui timp în care munca avea alt ritm, iar oamenii aveau altă răbdare.

Proiectul finanțat de AFCN are un scop limpede: transformarea morii într-un spațiu muzeal virtual, care să păstreze tradiția și să ofere generațiilor tinere o privire spre cum se lucra odinioară.

Rădăcini vechi și oameni care nu s-au temut de muncă

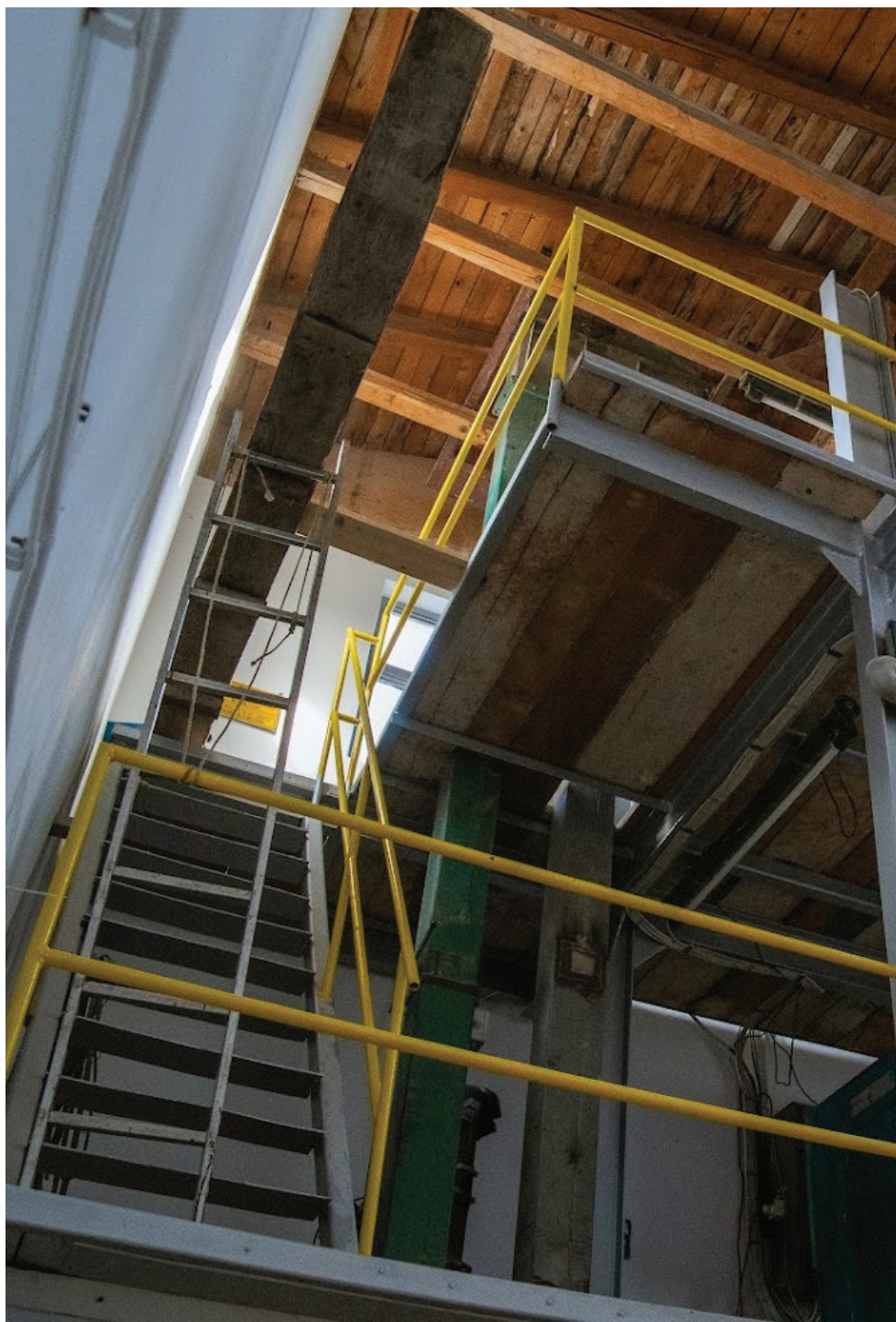
Povestea începe în anii '90, într-o familie în care munca nu s-a negociat niciodată. Mircea și Elena Păvăluță au pornit de la zero o nouă viață, aceea de morar și moarișă. Ei nu au moștenit o moară. Au construit-o. Cărămidă cu cărămidă.

Elena, venită din Perieni, comuna Proboata, provenea din familia lui **Dumitru Jigăreanu**, cunoscut în sat ca Moș Mitriță. **Moș Mitriță**, împreună cu Sevastita, au crescut șapte copii într-o perioadă marcată de război, foamete, teamă și ocupații străine. Au trecut prin ruși, prin germani, prin lipsuri – și au rămas dreți.

Ioan și Maria, părinții lui Mircea, au fost la fel de implicați. Știau ce înseamnă să-ți câștigi pâinea cu trudă și au pus umărul la ridicarea morii.

Când familia a hotărât să construiască moara, au făcut un gest care spune tot despre caracterul lor: **au pus casele gaj** pentru creditul bancar, riscând tot ce aveau pentru un vis care putea foarte ușor să eșueze. Dar n-a eșuat. Pentru că toți au fost uniți și au susținut un vis.

Moara care a schimbat satul

Așa a apărut prima moară cu valțuri pentru grâu și porumb din Probota. Nu era doar un utilaj. Era o nevoie a satului.

Oamenii veneau cu sacii în căruță, își așteptau rândul, iar timpul trecea altfel acolo. Morarul-electrician știa fiecare sunet al utilajelor. Știa când merge bine și când se pregătește să se oprească. Era o meserie învățată zi de zi, fără manuale, doar cu mintea, răbdarea și mâinile proprii. O meserie pe care a învățat-o singur, pentru care a fost dispus să dăruiască toată atenția și priceperea lui.

Anii aceia au ridicat nu doar o moară. Au ridicat un centru al comunității.

Poezia care a rămas martor
LA MOARA LA PĂVĂLUȚĂ
Dumitru Dascălescu, iunie 1994

Multă apă a curs la vale,
Pe ponor și pe pârâu,
Dar nimic n-a stat în cale
Să avem moară de grâu.

Mândri-s astăzi proboteni
Și toți cei din jurul lor
C-au așteptat de decenii
S-aibă moară-n satul lor.

Închinați-vă la Domnul
Și cântare aduceți-l
Că de-acuma în sat tot omul
Are pâinea hrană vieții.

Nu mai e sortit să bată
Pe la porți cu bani-n brâu
Să vadă adus la vatră
Măcinat un sac de grâu.

Pe la lași ori pe aiurea,
Șipote sau ștefănești,
Ori la Santa lângă Ciurea,
Podu Iloaiei sau Trușești...

Vine moșul cu săcuțul
Și băbuța cu căruțul
Ca să macine o lecuță
La moară la Păvăluță.
Vin țărani din alte sate
Cu mașina ,cu căruțe
Vin să macine bucate
La moara la Păvăluță.

Fie iarnă, fie vară
Cu remorca ori cu sacul
Vin să macine la moară
Și bogatul și săracul.

Ține-l Doamne-n sănătate
Pe el și pe cei dragi lui
Răsplătește-l cu dreptate,
Pace fie-n casa lui.

C-a muncit cu sârguință
Și credință-n Dumnezeu,
Cu răbdare, stăruință
Să-împlinească visul său .

De cu zori și până-n noapte
El a fost prezent la post.
Nu cu vorbe, ci cu fapte
A făcut lucru cu rost.

Si-a făcut să avem moară
Chiar aici în sat la noi
Pentru grâu , pentru secară
Și chiar pentru păpușoi.

O declinare a tradiției: de la moară la patrimoniu

Moara a cunoscut ani de muncă intensă, apoi o perioadă de stagnare. Dar acest loc nu putea să fie lăsat să se stingă. Așa s-a născut proiectul Moara Culturală. Obiectivul nu este restaurarea morii ca obiect fizic, ci conservarea memoriei sale digitale:

- mecanismele,
- sunetele,
- fotografiile vechi,
- mărturiile oamenilor,
- povestea morarului și a familiei sale,
- modul în care se lucrea rodul pământului odinioară.

Este o încercare de a transforma o moară care a hrănit generații într-un spațiu cultural autentic, un muzeu viu în format virtual, accesibil copiilor, școlilor, comunității și tuturor celor care vor să vadă cum se trăia altădată.

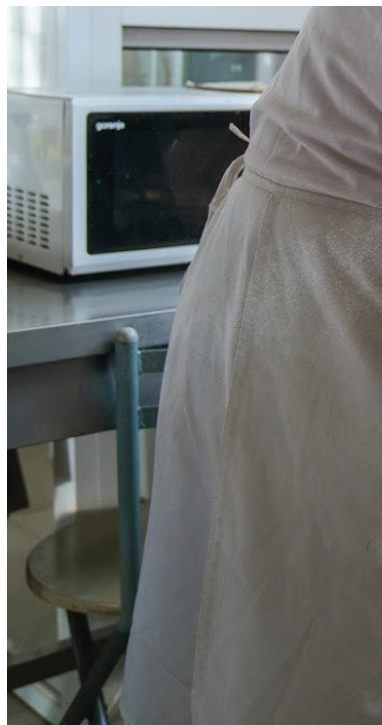

Ce a urmat după moară

Deși nu fac obiectul proiectului AFCN, brutăria și băcănia Magazia Morăriței rămân o continuare firească a aceleiași istorii. Au apărut din dorința ficei morarului de a păstra tradiția alimentației curate, așa cum o știa de la bunici.

Brutăria produce din 2019 prima pâine cu maia atestată tradițional, moara produce prima făină certificată ecologic din județul Iași din 2023, iar băcănia, din 2017, susține produse făcute cu drag în România și cu respect față de om și natură.

Sunt capitole noi ale aceleiași povești, dar moara este punctul de plecare. Acolo este rădăcina. Acolo începe totul.

Moara pentru viitor

Tot ce se construiește acum prin acest proiect are un singur scop: ca oamenii să înțeleagă, să simtă și să vadă cum arăta viața într-o moară autentică din Moldova.

Copiii de azi nu mai știu ce înseamnă piatra de moară, sacii ridicați în spinare, praful fin de grâu, sunetul valțurilor, mirosul de făină proaspăt măcinată.

Moara Culturală le aduce înapoi.

Este o formă de recunoștință față de cei care au muncit o viață. Este continuarea unui fir care începe cu bunicii, trece prin părinți, ajunge la generația de azi și merge mai departe.

Construită în 1990 în sat Probota, comuna Probota, județul Iași
moștenireamoraru/vi.ro